

[Interact]

European cities in action

V Í D Ě Ň

Úvodem

Města jsou hnací silou rozvoje současné společnosti. Svým obyvatelům nabízejí široké spektrum možností. Jsou však také místem vzniku napětí v sociální oblasti a rozporů v řešení otázek životního prostředí. Tyto problémy ukazují, že hlavní politickou otázkou rozvoje měst je právě kvalita života. To platí zejména pro evropská města, jejichž obyvatelé se zajímají o uplatňování zásad trvale udržitelného rozvoje. Tyto zásady jsou známé jako Agenda 21 a byly přijaty mnoha městy.

Síť evropských měst (Eurocities Network) vybrala otázku kvality života jako jednotící téma strategických vizí, o kterém se bude diskutovat na příštím valném shromáždění.

Problematika kvality života se dotýká všech aktivit veřejného sektoru. Ve Vídni je obnova sítě místních obchodů součástí strategie trvale udržitelného rozvoje, jejímž cílem je vytvářet kompaktní a funkční město poskytující všem svým obyvatelům kvalitní život. Zorganizovat takové projekty je však opravdovou výzvou pro všechny zúčastněné. Výsledné projekty jsou komplexní a vyžadují způsob řízení, který kombinuje dialog a dobrou koordinaci mezi všemi zúčastněnými partnery.

Benoit Quinon
 generální ředitel, Greater Lyon

Vídeň: evropské město s příjemným životním stylem

Kvalita života ve Vídni je už po mnoho let v centru pozornosti. Vídeňská strategie rozvoje města je postavena na principech trvale udržitelného rozvoje a soustřeďuje se na ekonomický potenciál města jako je trh práce, věda, kultura, životní prostředí a veřejná prostranství. Kvalitní život a poloha města v srdci Evropy způsobují, že Vídeň je předurčena hrát klíčovou roli v rozšiřování Evropské unie na východ. Je vlastně jednou z hlavních vstupních bran Evropské unie. To je jeden z mnoha úkolů, které před sebou má Vídeň a ostatně i celé Rakousko.

Základní údaje o Vídni

- Vídeň má 1 616 000 obyvatel a je rakouským největším městem.
- Metropolitní region Vídeň má 2 220 000 obyvatel, kteří žijí ve dvanácti městech (údaj z roku 1999). Tato oblast je domovem 27,5% veškeré rakouské populace.
- Město Vídeň je rozděleno na 23 městských obvodů.
- Hrubý domácí produkt Vídně je 52 762 eur na jednoho obyvatele. Rakouský průměr je 32 162 eur a pro Evropskou patnáctku činí 23 454 euro (údaje z roku 2002).
- V roce 2001 bylo ve Vídni 820 000

Místní obchody: faktor v kvalitě městského života

Ve Vídni tradičně nacházíme obchody a krásná zákoutí na rozloze celého města. Početné obchodní ulice naplňují potřeby obyvatel a oživují každodenní život. Nehrají pouze ekonomickou roli, ale přispívají všeobecně k pohodě městského života a vytvářejí typický charakter jednotlivých městských částí.

V průběhu posledních tří desetiletí se však situace změnila. Ekonomická síla lokálních obchodních ulic je soustavně oslabována novými nákupními komplexy a „shopping parky“ na okrajích města. Rozpad místní zásobovací sítě vede k úbytku ulic s obchody plnících také funkci místa sociálních kontaktů a ke zhoršení kvality života.

Město Vídeň si uvědomuje naléhavost situace a tak problém řeší v rámci Strategického plánu 2000. Celková obnova obchodních ulic je nyní součástí dlouhodobého projektu jak zlepšit život obyvatel Vídně.

pracovních míst. Mírou nezaměstnanosti 7,6% se řadí k evropskému průměru.

■ 18,1% obyvatel Vídně tvoří cizinci pocházející převážně z Turecka a bývalé Jugoslávie.

Další informace můžete nalézt na www.comune.venezia.it

Projekt:

Favoritenstrasse: Příklad obnovy obchodní ulice ve Vídni

Obnova sítě místních obchodů v kontextu trvale udržitelného rozvoje

Obnova sítě místních obchodů je formulována ve Vídeňském strategickém plánu. Výsledná kampaň přistupuje k problému přes interdisciplinární plán, který mobilizuje všechny dostupné zdroje a všechny relevantní institucionální, ekonomické a komunitní aktéry. Program obnovy obchodních ulic je založen na principech trvale udržitelného rozvoje:

- z hlediska ekonomického – snižuje konzumní tlak na periferii města,

- z hlediska sociálního – udržuje systém místního zásobení pro obyvatele a zlepšuje kvalitu života ve městě,

- z hlediska životního prostředí – zachování obchodní struktury s mnoha centry je základním faktorem, který uskutečňuje zásady obsažené ve strategii „Vídeň: kompaktní město“.

Program založený na partnerství

Obnova obchodních ulic je projektem, jehož řešení se dotýká všech oblastí městského života, zve k účasti partnery z různorodých sfér a vyžaduje svou vlastní formu řízení. Kontrolní výbor ustanovený v srpnu 2002

vybral ve spolupráci s místními projektovými týmy vhodná území a pracovní metodu. Současně se partneři snaží nalézt společnou finanční základnu pro financování programu jako celku. Program sám o sobě bude realizován ve formě série akcí uskutečňovaných jednotlivými vídeňskými městskými částmi.

Z hlediska organizačního program sestává ze čtyř částí:

ekonomická oblast: zlepšit kupní sílu obyvatelstva a rozšíří spektrum obchodních aktivit,

strukturální oblast: ochrání a zlepšit životní prostředí celkově, neomezí se jen na obchody,

Řízení projektu

Projektu se účastní několik magistrátních oddělení:

- magistrátní ředitelství – odbor pro infrastrukturu a městskou obnovu dohlíží na všeobecnou koordinaci projektu obnovy obchodních ulic.
- magistrátní ředitelství – odbor urbanistického plánování navrhuje strategickou agendu pro sekci rozvoje projektu.
- magistrátní ředitelství – odbor pro veřejné práce a dopravu navrhuje strategické plánování rozpočtu.
- Oddělení 53 (tisk a komunikace) – pracuje na zlepšování komunikace v rámci města a informuje obyvatele. Poskytování informací o průběhu projektu od jeho samého začátku je uplatněno poprvé. Obyvatelé, představitelé zájmových skupin a ekonomických sektorů tak dostávají aktuální informace o realizaci projektu.
- Oddělení 18 (urbanistický rozvoj a městské plánování) se po mnoho let zabývá zkoumáním problematiky obnovy obchodních ulic ve Vídni a je podrobně obeznámeno se situací.

Kontrolní výbor se zabývá procesem obnovy na strategické a organizační úrovni. Také hraje roli v celkovém řízení projektu. Je složen ze zástupců magistrátních odborů zmíněných výše a dalších partnerů z ekonomických kruhů:

- Vídeňská komerční komora, oddělení managementu nákupních ulic. Toto oddělení bylo vytvořeno jako součást Institutu pro podporu ekonomiky (Institute for Economic Promotion) aby napomáhalo obnově obchodů. Konsultuje s obchodníky a jejich asociacemi, spravuje seznam dostupných pozemků a prodejen. Také propaguje obchodní oblasti.
- Vídeňská obchodní agentura poskytuje obchodníkům poradenský servis.

Ostatní partneři zapojení do programu obnovy jsou například: Vídeňský fond pro urbanistickou obnovu (The Vienna Fund for Urban Regeneration), organizace Property Action, Vídeňský ekonomický rozvojový fond (The Vienna Economic Development Fund), reprezentanti různých městských obvodů, soukromí investoři, sponzoři a mnozí další.

veřejná prostranství: vytvoří atraktivní veřejná prostranství, přispěje k tvorbě městských částí typickým svým vlastním charakterem, otevře možnosti majitelům obchodů, aby se podíleli na vylepšení těchto prostor, **vztahy s veřejností:** bude informovat a mobilizovat všechny zúčastněné aktéry a občany, aby se vyvinula účinná strategie na podporu obchodních aktivit.

Obnova Favoritenstrasse: pilotní projekt

- V roce 1975 se Favoritenstrasse stala jednou z prvních rakouských pěších zón.
- Pěší zóna a její plánované rozšíření tvoří lokální nákupní centrum pro Favoriten, 10. městský obvod. Se 157 850 obyvateli je početně největší vídeňskou městskou částí (údaj z roku 2001).
- 15% nezaměstnanost ve Favoriten převyšuje vídeňský průměr, který je 7,6%. Také průměrný příjem v této části města je nižší (23 600 euro ve Favoriten oproti 25 900 euro, což je průměr pro město jako celek).

Modernizace a rozšíření pěší zóny ve Favoriten bylo navrženo v polovině osmdesátých let 20. století. Jedna architektonická firma byla pověřena vypracováním analýzy celkové situace a konceptu modernizace. Nedostatek financí však způsobil, že projekt nebyl realizován. V roce 2000 byla finanční situace soukromých investorů lepší a tak se mohli chopit iniciativy vedoucí k výstavbě nového nákupního centra v této části města. Projekt neobyčejně dobře zapadá do Vídeňského strategického plánu a je dnes součástí celkové koncepce obnovy nákupních ulic.

Krátkodobým cílem je udržet funkční rozmanitost městského obvodu. Vyt-

Rozhovor

Dosahování konsensu

Tři otázky pro Gerharda Bergera, ředitele projektu obnovy obchodních ulic ve Vídni.

Jak se daří uskutečňovat obnovu nákupních ulic ve Vídni a zejména ve Favoritenstrasse?

Strategické priority celého programu obnovy budou stanoveny za několik týdnů. Tyto priority vychází z objektivní analýzy situace každé obchodní ulice a budou formovat základ plánu pro veřejný sektor. Vylepšení Favoritenstrasse už bylo naplánováno a podle časového rozvrhu má být dokončeno v roce 2005.

Jaké jsou největší problémy, se kterými se setkáváte?

Úředníci městského obvodu a reprezentanti ekonomické sféry upozorňují, že pokud se mají projekty

vořit její identitu a integrovat nové nákupní centrum do systému už existujících obchodních ulic. Mělo by k tomu dojít takovým způsobem, že stávající obchodní ulice budou profitovat z faktu, že nákupní centrum přitahuje do těchto míst větší počet lidí. V dlouhodobějším výhledu chce projekt přispět k zatraktivnění místa nejen pro jeho obyvatele ale i obchodní aktivity.

Práce začaly na jaře roku 2002 výstavbou nového nákupního centra a rozšířením pěší zóny k plánované železniční stanici „hlavní nádraží“. Obnova veřejných prostranství začala o několik týdnů později. Současně byla organizována setkání aktérů veřejného a soukromého sektoru.

realizovat pro dobro města, je nutné zajistit, aby jejich realizátoři měli odpovídající organizační schopnosti a dar dosahovat konsensu. Avšak už v současné době jsme schopni dosáhnout porozumění mezi partnery.

Co je možno se z projektu naučit o řízení městského rozvoje?

Programy městské obnovy musí zapadat do celkové strategie, která poskytuje podklady pro strategické plánování. Realizace konkrétních projektů usnadňuje dobře organizovaný projektový tým, těsná koordinace mezi partnery a jasné rozdělení zodpovědností.

Financování

Obnova Favoritenstrasse je komplexní dlouhodobý projekt. Mobilizuje síly veřejného a soukromého sektoru. Zástupci těchto sektorů se podílejí na nákladech projektu podle toho, jak jsou do projektu zapojeni a za které jeho části nesou zodpovědnost. Protože rozvoj veřejných prostranství je záležitostí městského obvodu, větší část plánů má novou podobu a příspěvek 900 000 euro bude uhrazen z rozpočtu 10. městského obvodu.

Výstavba nákupního centra bude financována soukromým investorem. Další zúčastnění investoři přispějí částkou 300 000 euro na rozvoj náměstí Columbusplatz a umístění střechy, která částečně zastřeší pěší zónu. Městské vybavení bude placeno sponzory.

Rudolf Shicker (výkonný člen městské rady) zodpovědný za rozvoj a dopravu

Byly vypracovány srovnávací studie kvality života ve městech. Vídeň v mezinárodní konkurenci obsadila druhé místo. Jak k tomu přispěla existence lokálních nákupních center?

Rozsah nákupních zařízení v našich městských částech zásadně přispívá k udržování kvality života ve městě. Místní obchody umožňují všem vrstvám obyvatel, aby si mohli pohodlně koupit věci každodenní potřeby. Nákupní pasáže jsou také

místem plným života, které nabízí místa k setkávání obyvatel města. A když se zabýváme řešením současných potřeb obyvatel jako je doprava a stav životního prostředí, fungující obchodní ulice jsou důležitým krokem k uskutečňování strategie „kompaktního města“.

Jakou roli hraje účast občanů v urbanistickém rozvoji Vídně?

V průběhu několika posledních let se účast veřejnosti stala hlavním faktorem v rozvoji urbanistických projektů ve Vídni. Tento přístup se také

stává stále více samozřejmým i na úrovni městských částí jako součást lokálních plánů Agendy 21. Pět z našich městských částí začlenilo tyto zásady do svých plánů. Účast veřejnosti se uplatňuje i jakou součástí velkých urbanistických projektů jako je Brunnenmarkt, podchod Zielgebiet a Vídeňský městský plán dopravy.

Účast veřejnosti znamená šanci upravit urbanistické plány podle přání a požadavků místních obyvatel, kteří tak mají možnost aktivně přispívat k rozvoji města, ve kterém žijí.

Institucionální uspořádání v Rakousku ilustrované na příkladu Vídně

Rakousko je federací sestávající z devíti zemí s tříúrovňovým systémem: federace jako taková, spolkové země a samosprávné obce.

Vídeň má význačné postavení v rámci Rakouska. Současně je hlavním městem federace, spolkovou zemí a samosprávnou obcí. Jako hlavní město má několik zástupců v horní sněmovně Parlamentu německy nazývaném Bundesrat (spolková rada). Jako spolková země má právo vytvářet své vlastní zákony.

Město Vídeň je decentralizovaným místním úřadem, který se skládá ze 23 městských obvodů. Každý z nich spravuje své vlastní záležitosti. Městské obvody jsou řízeny městskou správou, ale mají svého vlastního starostu a právo tvořit svůj vlastní rozpočet. Jsou pravidelně informovány a jsou s nimi konzultována všechna rozhodnutí, která se jich dotýkají.

Vídeňský magistrát má tři útvary. Administrativně je organizován stejným způsobem jako je tomu v jiných rakouských městech: starosta, rada (výkonný výbor), zastupitelé, městští úředníci a v jejichž čele stojí ředitel magistrátu.

Vídeň má svůj speciální statut, jeho nejvyšší funkcí je však kategorie spolkové země.

Magistrát je rozdělen na osm administrativních skupin, které řeší jednotlivé administrativní úkoly. Tyto administrativní skupiny sestávají přibližně ze 70 magistrátních oddělení, které vede výkonný člen městské rady. Mimo administrativní skupiny je městská administrativa rozdělena na magistrátní ředitelství, které vede ředitel magistrátu. Podobně jako starosta je i on nadřízen všem zaměstnancům městské správy ale nikoli výkonnému členovi městské rady. Magistrátní ředitelství je tvořeno sedmi správními útvary a každý z nich plní hlavní a správní úkoly ve městě. Například za urbanistický roz-

voj zodpovídá administrativní skupina rozvoje a dopravy. Vedoucí tohoto oddělení je generálním ředitelem Kanceláře městského plánování, která koordinuje 6 oddělení zapojených do urbanistického rozvoje. Na politické rovině za těchto šest oddělení zodpovídá výkonný člen městské rady, který má na starosti urbanistický rozvoj a dopravu. Taková spleť administrativního uspořádání vyžaduje projektové týmy, jejichž členové jsou reprezentanti všech oborů.

Kontakt:

Grand Lyon
20 rue du Lac
F - 69003 Lyon

Direction de la prospective et de la stratégie d'agglomération

Patrick Lusson :
33 (0)4 78 63 46 65

Corinne Hooge / Christophe Pons
33 (0)4 78 63 42 46
e-mail : chooge@grandlyon.org

www.interact-network.org

[**Interact**] is a thematic network of Key Action 4 "City of Tomorrow and Cultural Heritage" from the programme "Energy, Environment and Sustainable Development" within the Fifth Framework Programme of the European Union.

Vídeňský tým projektu Interact:

Shams Asadi: asa@m18.magwien.gv.at
Ina Homeier-Mendes: hom@m18.magwien.gv.at
Christophe Gieselman: gic@m18.magwien.gv.at
Beate Wagner: wag@m18.magwien.gv.at